

**ΟΜΙΛΙΑ
ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ**

**ΣΤΗΝ ΠΡΟ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗ
ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ**

ΑΘΗΝΑ, 8 ΜΑΪΟΥ 1996

Εδώ και δεκαπέντε περίπου χρόνια η ανεργία, η φτώχεια και η αβεβαιότητα για την επόμενη μέρα, αποτέλεσαν φαινόμενα που απλώθηκαν σε μεγάλη έκταση σε πολλές ανεπτυγμένες χώρες.

Η διόγκωση της ανεργίας, ακόμα και όταν σημειώνονταν θετικοί ρυθμοί αύξησης της παραγωγής, κάνουν εμφανή την πολυπλοκότητα του προβλήματος και το μέγεθος της κοινωνικής και πολιτικής πρόκλησης. Δεν είμαστε πια αντιμέτωποι μόνο με τυπικές μορφές συγκυριακής ανεργίας, που θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με τις συνηθισμένες επεκτατικές πολιτικές. Έχουμε παράλληλα να αντιμετωπίσουμε σε μαζική κλίμακα το πρόβλημα της διαρθρωτικής ανεργίας, που προκαλεί η εισαγωγή νέων τεχνολογιών και νέων μορφών οργάνωσης της παραγωγής. Βρισκόμαστε αντιμέτωποι με μια ξέφρενη πορεία ανταγωνισμού, όπου η μετάβαση σε νέα πρότυπα παραγωγής δεν επηρεάζει την απασχόληση μόνο στις ανταγωνιστικά πιο αδύναμες οικονομίες και επιχειρήσεις, αλλά είναι συνυφασμένη με εγγενή συρρίκνωση της απασχόλησης, ακόμα και στις πιο ισχυρές οικονομίες που πρωταγωνιστούν στην παγκόσμια αλλαγή.

Ταυτόχρονα τεχνολογικός μετασχηματισμός, αναδιάρθρωση και παγκοσμιοποίηση του ανταγωνισμού έχουν οδηγήσει στην αμφισβήτηση κεντρικών στοιχείων οργάνωσης της κοινωνίας, που αποτέλεσαν σταθερές εδώ και πολλές δεκαετίες. Ο χρόνος απασχόλησης, η μορφή απασχόλησης, οι σχέσεις εργασίας, τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, ο θεσμός των ελάχιστων αμοιβών βρίσκονται υπό αμφισβήτηση και αποτελούν αντικείμενο προβληματισμού των συνδικαλιστικών και εργοδοτικών οργανώσεων σε μια εκτεταμένη κλίμακα.

Η ένταση του προβλήματος απασχόλησης και ανεργίας στη χώρα μας

Στην κρίσιμη περίοδο της τελευταίας δεκαπενταετίας, στη μεγαλύτερη διάρκεια της οποίας το ΠΑΣΟΚ είχε την ευθύνη της διακυβέρνησης της χώρας, δώσαμε μια μεγάλη μάχη για την προάσπιση της θέσης και των συμφερόντων των εργαζόμενων. Δώσαμε και δίνουμε μια μάχη για τη διασφάλιση της ενότητας του οικονομικού και του κοινωνικού στοιχείου στην άσκηση της πολιτικής μας.

Σήμερα, η ανεργία στην Ελλάδα έχει φτάσει στο 10% και εξακολουθεί να είναι χαμηλότερη από το μέσο επίπεδο στην Ευρωπαϊκή Ένωση αν και το προσεγγίζει πολύ περισσότερο απότι στη δεκαετία του 1980.

Δεν είναι όμως τυχαίο, ότι στην περίοδο 1981-88 το ποσοστό ανεργίας στη χώρα, αν και βαθμιαία αυξανόμενο, περιορίστηκε κατά μέσο όρο στο 72% του ποσοστού ανεργίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αντίθετα, μεταξύ 1989 και 1993, το μέσο επίπεδο της ανεργίας αυξήθηκε πάνω από 2 ολόκληρες ποσοστιαίες μονάδες, από 7.5% σε 9.7%, και προσέγγισε σημαντικά στο μέσο επίπεδο ανεργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Είναι επίσης χαρακτηριστικό, ότι στη διάρκεια των ετών 1989-93 η απασχόληση στη χώρα αυξήθηκε κατά 50 χιλιάδες και η ανεργία κατά 100 χιλιάδες. Στα δύο χρόνια που αναλάβαμε ως κυβέρνηση, αντιστρέψαμε την εικόνα, δημιουργήσαμε 100 χιλιάδες νέες θέσεις εργασίας, και συγκρατήσαμε την αύξηση της ανεργίας σε 25 χιλιάδες.

Παρόλα αυτά, όπως και σε πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες, η επίτευξη θετικών και αυξανόμενων ρυθμών μεγέθυνσης του ΑΕΠ στην τελευταία διετία, αύξησε μεν την απασχόληση, αλλά δεν μείωσε την ανεργία. Υπάρχουν πολλοί λόγοι γι' αυτό:

- * Αυξήθηκε το εργατικό δυναμικό,
- * Παρατηρήθηκε εκροή αγροτικού δυναμικού προς αναζήτηση αστικής απασχόλησης,
- * Ο εκσυγχρονισμός που συνδέεται με νέες επενδύσεις βελτίωσε μεν την ανταγωνιστικότητα, αλλά οδήγησε σε μείωση των απασχολούμενων σε ορισμένες περιπτώσεις.
- * Έχουν κορεσθεί οι μηχανισμοί απασχόλησης στο δημόσιο τομέα, οι οποίοι χρησιμοποιήθηκαν στο παρελθόν για την απορρόφηση εργαζόμενων. Όχι μόνο δεν προβλέπεται εκτεταμένη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στο δημόσιο τομέα, αλλά σε πολλούς οργανισμούς και υπηρεσίες είναι εμφανής η ύπαρξη σημαντικού πλεονάζοντος προσωπικού.

Θεωρώ όμως χρήσιμο να τονίσω, ότι στα θέματα απασχόλησης και ανεργίας, σε αντίθεση με πολλά οικονομικά μεγέθη που είναι δυσμενέστερα για την Ελλάδα σε σύγκριση με τις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι εξελίξεις κινήθηκαν και εξακολουθούν να διαμορφώνονται σε ευνοϊκότερα επίπεδα. Θα αναφέρω ορισμένες χαρακτηριστικές εξελίξεις.

Πρώτον, η προσφορά εργασίας, το εργατικό δυναμικό, αυξήθηκε στη χώρα μας με μέσο ετήσιο ρυθμό 1,5% από το 1980 μέχρι το 1995 έναντι 0,6% στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Επιπλέον, η ελληνική οικονομία είναι τα τελευταία δέκα χρόνια δέκτης σημαντικού αριθμού νόμιμων ή παράνομων μεταναστών και παλινοστούντων Ελλήνων, στους οποίους επίσης σε μεγάλο

βαθμό διασφάλισε εργασία και εισόδημα. Η δυνατότητα αυτή, παρά τις επιπτώσεις που είχε στην απασχόληση, έπαιξε μια σταθεροποιητική λειτουργία στις διεθνείς εξελίξεις στα Βαλκάνια, με ευρύτερα θετικά αποτελέσματα για τη θέση της Ελλάδας στην περιοχή.

Δεύτερον, η αύξηση της απασχόλησης σημείωσε στη χώρα μας μέσο ετήσιο ρυθμό σχεδόν 1%, έναντι μόνο 0,2% στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην περίοδο 1980-95.

Τρίτον, οι συγκριτικά ικανοποιητικότερες αυτές εξελίξεις πρέπει να αξιολογηθούν κάτω από το πρίσμα, ότι η μεγέθυνση της παραγωγής στην Ελλάδα ήταν στην ίδια περίοδο 1,5 % μόνο, κατά μέσο όρο ετησίως, έναντι 2,1% στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τα μηνύματα που μας δίνουν τα απλά αυτά μεγέθη είναι τα εξής:

Το πρώτο μήνυμα είναι ότι η ελληνική οικονομία και η πολιτική που εφαρμόστηκε σε μια περίοδο που είχαμε στο μεγαλύτερο διάστημα την ευθύνη διακυβέρνησης, δημιούργησαν συνθήκες που αφενός εμπόδισαν την αύξηση της ανεργίας στην έκταση που αυτό σημειώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και αφετέρου οδήγησαν σε υψηλότερους ρυθμούς απασχόλησης απότι στις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το δεύτερο μήνυμα είναι, ότι η συγκριτικά μεγαλύτερη αυτή αύξηση της απασχόλησης επιτεύχθηκε, παρόλο ότι η προσφορά εργασίας στη χώρα μας αυξανόταν με ρυθμούς υψηλότερους απότι στην Ευρωπαϊκή Ένωση, δημιουργώντας αυξημένες πιέσεις.

Είναι προφανές, ότι οι συγκρίσεις στις οποίες αναφέρθηκα, δεν έγιναν για να υποδηλώσουν ότι η κατάσταση είναι ικανοποιητική. Αντίθετα, είναι προβληματική, ακόμα και αν η προβληματικότητα αυτή δεν πήρε τόσο αρνητικές διαστάσεις, όσο σε άλλες χώρες. Ιδιαίτερα μας απασχολούν οι ειδικές μορφές ανεργίας που τόσο στη χώρα μας όσο και διεθνώς πλήττει τις πιο αδύναμες κατηγορίες στην αγορά εργασίας, τους νέους, τους πιο ηλικιωμένους, τις γυναίκες. Το πρόβλημα της ανεργίας δεν είναι απλά πρόβλημα αριθμών. Είναι η κατ' εξοχήν περίπτωση που πίσω από τους αριθμούς πρέπει να βλέπουμε τους ανθρώπους. Είναι η κατ' εξοχήν περίπτωση που δεν επιτρέπει κανένα εφησυχασμό.

Και αυτή ακριβώς είναι η διαφορά μας από την αντιπολίτευση, από τη Ν.Δ, που θεωρεί την ανεργία ως ένα οικονομικό φαινόμενο.

Στη δική μας ανάλυση δεν θα θεωρήσουμε ποτέ οποιοδήποτε μέγεθος ανεργίας σαν δήθεν "φυσικό μέγεθος", και θα διαμορφώνουμε κάθε φορά τις πολιτικές μας εξαντλώντας κάθε δυνατότητα, ώστε να περιορίσουμε την περιθωριοποίηση και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Αναφέρω ενδεικτικά, ότι κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησης της Ν.Δ., την περίοδο '90-'93, το επίδομα ανεργίας έμεινε στάσιμο με αποτέλεσμα να μειωθεί λόγω του πληθωρισμού σε πραγματικούς όρους κατά 30% περίπου. Εμείς το αυξήσαμε κατά 30% το '94, 10% το '95, θα το αυξήσουμε όπως δηλώσαμε στις προγραμματικές δηλώσεις κατά 10% την 1-7-96 και κατά 10% την 1-7-97. Έτσι το επίδομα ανεργίας την 1-7-97 θα αντιστοιχεί στο 68% του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη που είναι το υψηλότερο ποσοστό που έχει ποτέ διαμορφωθεί στην Ελλάδα.

Στην επόμενη δεκαετία η χώρα καλείται να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις ενός εκτεινόμενου παγκόσμιου ανταγωνισμού. Εκτεταμένα τμήματα του τομέα υπηρεσιών αρχίζουν μόλις τώρα να δέχονται την πίεση και τις επιπτώσεις του ανοίγματος των αγορών. Στη βιομηχανία, εδώ και δύο δεκαετίες συνεχίζονται οι προσπάθειες προσαρμογής, οι οποίες ακόμα δεν έχουν ολοκληρωθεί. Το κλείσιμο επιχειρήσεων και η μείωση του προσωπικού είναι φαινόμενα που θα συνεχίζονται για αρκετό διάστημα. Η εισαγωγή του ανταγωνισμού και στον αγροτικό τομέα ανοίγει ένα νέο μέτωπο προβλημάτων. Η στενότερη συνεργασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και των Βαλκανίων, με τις άλλες χώρες της Μεσογείου από την Τουρκία μέχρι το Μαγκρέμπ, θα δημιουργήσουν πιέσεις στην οικονομία μας, απέναντι στις οποίες πρέπει έγκαιρα να αντιπαρατάξουμε μια πολιτική γρήγορης προσαρμογής και ανάπτυξης, κινητοποίησης όλων των παραγωγικών δυνάμεων.

Με τα σημερινά δεδομένα, πρέπει να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα της απασχόλησης και ανεργίας ως επιμέρους συνιστώσες μιας γενικότερης πολιτικής.

Πρέπει σταθερά να θυμόμαστε, ότι η απασχόληση και η ανεργία στη χώρα μας δεν προσδιορίζεται μόνο από τις εθνικές πολιτικές που εφαρμόζουμε. Προσδιορίζονται σε μεγάλο βαθμό από τις στρατηγικές των ανταγωνιστών μας, τις τεχνολογικές καινοτομίες, την ανάδειξη νέων ανταγωνιστών με φθηνό εργατικό δυναμικό και, βέβαια, από το βαθμό ανταπόκρισης των εθνικών μας κρατικών και επιχειρηματικών στρατηγικών στις απαιτήσεις των καιρών.

Στόχοι της πολιτικής μας ενάντια στην ανεργία

Η αδύναμη ανταγωνιστική βάση της οικονομίας μας είναι θεμελιακό στοιχείο για να κατανοήσουμε την κατάστασή μας, τις στρατηγικές μας. Στην παγκόσμια οικονομία έχουν διαμορφωθεί νέοι πόλοι έλξης επενδυτικών ευκαιριών. Αν δεν πετύχουμε να δημιουργήσουμε προϋποθέσεις τέτοιες, ώστε να αποσπάσουμε ένα μεγαλύτερο μερίδιο από τις διεθνείς επενδύσεις, η αναπτυξιακή διαδικασία θα προσδιορίζεται κατ' ανάγκην από τις πολύ πιο περιορισμένες δυνατότητες της εθνικής μας οικονομίας.

Πρέπει με κάθε τρόπο, με όλες μας τις δυνάμεις να ριχτούμε στη μάχη της παραγωγής, και της παραγωγικότητας. Είναι ο μόνος τρόπος να αποφύγουμε την υποβάθμιση της θέσης μας στο διεθνές σκηνικό. Αλλιώς, οι εργαζόμενοι, κατά κύριο λόγο, και η οικονομία συνολικότερα, θα υφίστανται το βάρος της προσαρμογής μέσα από αρνητικές εξελίξεις στα πραγματικά εισοδήματα και στο επίπεδο της απασχόλησης.

Πιστεύουμε, ότι μια αποτελεσματική πολιτική πρέπει να στοχεύει στους τέσσερις ακόλουθους στόχους :

Πρώτον, να εμπλουτίζει το παραγωγικό δυναμικό της χώρας σε όλο του το φάσμα, δηλαδή, εργαζόμενους και επιχειρήσεις, με τα στοιχεία της τεχνολογίας, των νέων γνώσεων και ειδικοτήτων, που αναδεικνύονται σε καθοριστικούς παράγοντες της ανταγωνιστικής ικανότητας μας.

Δεύτερος στόχος μας είναι η αναδιάρθρωση της παραγωγής. Τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια έχει συντελεσθεί βαθμιαία μια σοβαρή διαρθρωτική αλλαγή σε σημαντικούς χώρους της παραγωγής.

Η αναδιάρθρωση του παραγωγικού τομέα πρέπει να συνεχισθεί γιατί, αποτελεί μια από τις πιο κρίσιμες προϋποθέσεις, ώστε να δημιουργηθούν συνθήκες απορρόφησης της ανεργίας και να αποτραπεί το ενδεχόμενο περαιτέρω επέκτασής της. Χωρίς αναδιάρθρωση στις ανταγωνιστικά αδύναμες επιχειρήσεις, κινδυνεύουν να χαθούν όχι μερικές, αλλά όλες οι θέσεις εργασίας σε αυτές. Το θετικό μακροχρόνια αποτέλεσμα της αναδιάρθρωσης είναι η διαφύλαξη χιλιάδων θέσεων εργασίας.

Τρίτος στόχος της πολιτικής μας είναι η ενίσχυση της κινητικότητας εργαζόμενων και επιχειρήσεων. Σε μια περίοδο, στην οποία σε παγκόσμια κλίμακα συντελούνται συνεχώς εκτεταμένες ανακατατάξεις στα παραγωγικά συστήματα, είναι αναγκαίο τόσο οι εργαζόμενοι, όσο και οι επιχειρήσεις, να μπορούν να μετακινούνται με ευελιξία μεταξύ διαφορετικών πεδίων παραγωγής, τρόπων εργασίας και γεωγραφικών χώρων απασχόλησης. Η εμμονή σε μορφές οργάνωσης της απασχόλησης που λειτουργούν αποτρεπτικά στις αναγκαίες αλλαγές, θα δημιουργεί υστερήσεις σε όρους παραγωγής, ανάπτυξης και απασχόλησης.

Τέταρτος βασικός μας στόχος είναι η προώθηση των επενδύσεων σε υλικό και άυλο κεφάλαιο και υποδομές. Η επιτάχυνση στην υλοποίηση των έργων και δράσεων του ΚΠΣ, σε συνδυασμό με την υποκίνηση ιδιωτικών επενδύσεων, θα δημιουργήσουν όχι μόνο άμεσα νέες θέσεις εργασίες, στην εκτέλεση των έργων, αλλά και μακροχρόνια σταθερότητα σε δεκάδες χιλιάδες εργαζόμενους.

Οι στόχοι αυτοί διαρθρωτικού χαρακτήρα, συμπληρώνονται από την πολιτική σταθεροποίησης και δημοσιονομικής εξυγίανσης, που έχει ξεκινήσει από το 1993. Η πολιτική αυτή δεν ακολουθείται για να εξυπηρετήσει κάποια αφηρημένα που συμφωνήθηκαν στο Μάαστριχτ. Είναι επιβεβλημένη γιατί ο πληθωρισμός, τα

δημοσιονομικά ελλείμματα, το δημόσιο χρέος και τα εξωτερικά ελλείμματα είχαν πάρει τόσο επικίνδυνες διαστάσεις, ώστε να ακυρώνουν κάθε όραμα ανάπτυξης και βελτίωσης της θέσης των εργαζόμενων. Το βαρύ τίμημα αυτών των ανισορροπιών εκφράστηκε στα υψηλά πραγματικά επιτόκια, που οι οικονομικά αδύναμοι πλήρωναν και πληρώνουν στους πιο ισχυρούς μέσα και έξω από τη χώρα, με αποτέλεσμα να συντηρείται ένα φαύλος κύκλος περιθωριοποίησης και αποανάπτυξης. Τον κύκλο αυτό ως ένα βαθμό τον αναστρέψαμε, και θα συνεχίσουμε μέχρι να πετύχουμε τους βασικούς μας στόχους.

Η διαμόρφωση μιας πολύπλευρης και δυναμικής απάντησης κατά της ανεργίας

α) Μέτρα ενίσχυσης της οικονομικής ανάπτυξης

Η κυβέρνηση, στην προσπάθειά της να αντιμετωπίσει το πρόβλημα της ανεργίας εφαρμόζει μια πολιτική πολυδιάστατη. Κύρια προσπάθειά μας είναι η ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης.

Με πρωταρχικό στόχο την επιτάχυνση της ανάπτυξης, υλοποιούμε ένα φιλόδοξο πρόγραμμα προώθησης δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων. Το 1995-96 ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης των ιδιωτικών επενδύσεων θα φτάσει το 6.3% και των δημόσιων επενδύσεων το 14.6%, και θα ξεπεράσουμε έτσι την προηγούμενη επενδυτική στασιμότητα.

Η αναμόρφωση των κινήτρων που συντελέστηκε το 1994 σε συνδυασμό με τα νέα κίνητρα για τα επιχειρηματικά σχέδια των επιχειρήσεων και τη στήριξη των εξαγωγών έχουν οδηγήσει μέχρι

σήμερα σε μια θεαματική αύξηση της επενδυτικής δραστηριότητας, με θετικές επιπτώσεις στην απασχόληση.

Για να μεταφραστεί επίσης η αναπτυξιακή δυναμική στη μέγιστη δυνατή αύξηση των δυνατοτήτων απασχόλησης, συνοδεύεται από πολιτικές που διευκολύνουν τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας και από μέτρα προώθησης της απασχόλησης στα μεγάλα επενδυτικά έργα. Ειδικότερα, επιδιώκουμε:

Πρώτον, την αύξηση του αριθμού νέων θέσεων εργασίας, ως κριτηρίου στην επιλογή και εκτέλεση των έργων ΚΠΣ καθώς και στα διάφορα προγράμματα ενίσχυσης των επιχειρήσεων.

Δεύτερον επιδιώκουμε, αύξηση του ανταγωνισμού σε όλους τους κλάδους της ελληνικής οικονομίας και μείωση των εμποδίων εισόδου νέων επιχειρήσεων σε τομείς με υψηλές προοπτικές απασχόλησης. Προς την κατεύθυνση αυτή θα επιταχυνθεί η αποκρατικοποίηση, και θα επανεξεταστεί η μονοπωλιακή και ολιγοπωλιακή δομή κλάδων και υπηρεσιών, ώστε να μειωθεί ο κλειστός συντεχνιακός χαρακτήρας πολλών κλάδων και επαγγελμάτων.

Τρίτον επιδιώκουμε, επιτάχυνση των έργων υποδομής, καθώς και των επενδύσεων σε νέες τεχνολογίες και ιδιαίτερα στην πληροφορική και τις επικοινωνίες. Στόχος μας είναι, επιχειρήσεις, εργαζόμενοι και άνεργοι να μπορέσουν να προσαρμοστούν έγκαιρα στο νέο περιβάλλον και να εκμεταλλευτούν τις ευκαιρίες παραγωγής νέων προϊόντων και υπηρεσιών.

Τέταρτον, θα στηρίξουμε τον εξαγωγικό προσανατολισμό, τις διεθνείς συνεργασίες και την τεχνολογική αναδιάρθρωση των επιχειρήσεων. Η παλαιότερη τακτική της μόνιμης επιδότησης των επιχειρήσεων που είχαν προβλήματα, τα οποία ποτέ δεν κατάφερναν να ξεπεράσουν, δίνει τη θέση της σε μια πολιτική ενίσχυσης της αναδιάρθρωσης. Μόνο έτσι θα μπορέσει η ελληνική οικονομία να **αξιοποιήσει** τη νέα δυναμική της παγκοσμιοποίησης, αντί να **υποστεί** τις οδυνηρές συνέπειες των επιτυχιών των άλλων.

Πέμπτον, θέλουμε να ενισχύσουμε τον προσανατολισμό του τραπεζικού συστήματος προς την υποστήριξη της δημιουργίας και λειτουργίας νέων δυναμικών επιχειρήσεων σε τομείς υψηλής τεχνολογίας και υψηλής προστιθέμενης αξίας. Ιδιαίτερη σημασία δίνουμε σε επιχειρήσεις που συνδέονται με τη γεωργική παραγωγή και με τοπικά πλεονεκτήματα, έτσι ώστε να υπάρξει μια ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη που θα απορροφήσει βαθμιαία το πλεονάζον αγροτικό δυναμικό.

β) Η προώθηση μιας νέας διαρθρωτικής πολιτικής απασχόλησης

Με βάση τις διαπιστώσεις και τις προοπτικές που αφορούν το πρόβλημα της ανεργίας, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων με την κατάθεση ειδικού νομοσχεδίου, έρχεται να καλύψει ένα σημαντικό κενό στην ως τώρα ασκούμενη εθνική πολιτική απασχόλησης, προτείνοντας μέτρα που εντάσσονται σε μια διαρθρωτική λογική για την καταπολέμηση της ανεργίας και την καλύτερη λειτουργία της αγοράς εργασίας. Σε συνδυασμό και με άλλες προβλεπόμενες ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του ΟΑΕΔ και μέτρα σχετικά με την αγορά εργασίας, το νομοσχέδιο αυτό αποτελεί το πρώτο σημαντικό βήμα της κυβερνητικής πολιτικής για την καλύτερη οργάνωση και αποτελεσματικότητα του συστήματος κατάρτισης και επανένταξης.

Προς την ίδια κατεύθυνση, θα εξετάσουμε και σειρά άλλων μέτρων που θα αφορούν το περιεχόμενο, την δομή και τις προοπτικές της κατάρτισης. Αλλά όχι μόνο της κατάρτισης. Θέλω να τονίσω εδώ αυτό που τόνισα με αφορμή τη συζήτηση στο Υπουργικό Συμβούλιο. Το Σ/Ν είναι τμήμα μιας δέσμης μέτρων που θα οδηγήσει σε ουσιαστικές βελτιώσεις στην απασχόληση. Δεν είναι ούτε η μόνη ούτε η τελευταία πρωτοβουλία της κυβέρνησης. Θα υπάρξουν και άλλες. Για να επανέλθω στο ν/διο.

Η εισαγωγή της κάρτας απασχόλησης και οι πρόσθετες ευχέρειες που εξασφαλίζει σε άνεργους για την επανένταξή τους στην παραγωγή, η σύνδεση των προγραμμάτων κατάρτισης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, η ενεργοποίηση περισσότερων φορέων σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, το μέτρο προώθησης της απασχόλησης σε ιδιωτικές επιχειρήσεις, η σύνδεση της απασχόλησης με τα μεγάλα έργα, η χρηματική ενίσχυση των εργαζόμενων σε περιπτώσεις κινητικότητάς τους, και άλλα μέτρα, αποτελούν μια κατ' αρχήν παρέμβαση της κυβέρνησης, η οποία θα συμπληρωθεί και με πρόσθετες δράσεις. Την πολιτική αυτή θα τη συνδυάζουμε με τη στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, με ειδικά ευνοϊκότερες προβλέψεις γι' αυτές.

Προς τις ίδιες κατευθύνσεις τα αρμόδια υπουργεία θα εξετάσουν και σειρά άλλων μέτρων ώστε να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της συσσώρευσης νέου ανθρώπινου δυναμικού σε ξεπερασμένες ειδικεύσεις, χωρίς σοβαρή προοπτική απασχόλησης. Στόχος μας είναι να εφοδιασθούν οι ήδη απασχολούμενοι με τις αναγκαίες γνώσεις για να ανταπεξέλθουν στις νέες εργασιακές απαιτήσεις.

Προς την κατεύθυνση αυτή, η κυβερνητική πολιτική θα επιδιώξει τρεις ειδικές παρεμβάσεις:

Πρώτον, τη γενικευμένη εισαγωγή των νέων τεχνολογιών πληροφορικής σε όλα τα στάδια και σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης. Κάθε εκπαιδευτική δραστηριότητα, πρέπει πλέον να γίνεται με τρόπο που να λαμβάνει υπόψη τις σύγχρονες μεθόδους μετάδοσης γνώσεων και πληροφοριών. Μόνο έτσι θα μπορέσουμε να δώσουμε τη δυνατότητα στους αυριανούς πολίτες να εξοικειωθούν με τη νέα τεχνολογία και να μην αποτελέσουν μια νέα κατηγορία τεχνολογικού αναλφαριθμητισμού.

Για το ζήτημα αυτό τα Υπουργεία Παιδείας και Εργασίας θα εντείνουν τις προσπάθειές τους, γιατί ήδη η χώρα μας καθυστερεί σημαντικά σε σύγκριση με άλλες χώρες.

Δεύτερον, διαρκή επανεξέταση των προοπτικών απασχόλησης που έχουν οι ειδικεύσεις των ΑΕΙ, των ΤΕΙ και διαφόρων επαγγελματικών σχολών. Αντί να προσπαθούμε πάντα εκ των υστέρων να διορθώνουμε την ανεπαρκή εκπαίδευση ή τον λανθασμένο προσανατολισμό πολλών Τμημάτων και Σχολών, πρέπει να μάθουμε να αξιολογούμε τις προοπτικές τους και να παρεμβαίνουμε εγκαίρως. Είναι αδήριτη ανάγκη το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας, κάθε εκπαιδευτικό ίδρυμα, οι επιχειρήσεις και οι επαγγελματικές ενώσεις να αρχίσουν ένα συστηματικό διάλογο για τον επαναπροσανατολισμό του εκπαιδευτικού μας συστήματος σε σύγχρονες ειδικεύσεις και σε σύγχρονες μορφές εκπαίδευσης.

Τρίτον, συστηματική κατάρτιση των ήδη εργαζόμενων, κάθε κατηγορίας, έτσι ώστε να προσαρμόζονται έγκαιρα στις νέες συνθήκες, πριν αναγκαστούν να δοκιμάσουν την οδυνηρή εμπειρία της μακροχρόνιας ανεργίας. Να προσπαθήσουμε να προλαμβάνουμε την ανεργία, αντί να προσπαθούμε να την περιορίσουμε εκ των υστέρων. Η απασχόληση του μέλλοντος δεν θα βασίζεται στη σιγουριά της μονιμότητας και του ισόβιου διορισμού, αλλά στη διαρκή καλλιέργεια της δυνατότητας προσαρμογής στις εξελισσόμενες απαιτήσεις. Χρειάζεται να αντικαταστήσουμε τη νοοτροπία της επανάπαυσης, με σύγχρονους συνδυασμούς εργασίας και εκπαίδευσης για όλους τους εργαζόμενους και για όλες τις ηλικίες. Για το σκοπό αυτό, και οι επιχειρήσεις πρέπει να δώσουν μεγαλύτερη σημασία στην **"επένδυση γνώσεων"**. Η κυβέρνηση θα υποστηρίξει αυτές τις πρωτοβουλίες.

Η ΓΣΣΕ δημοσίευσε χτες μία ανακοίνωση με αφορμή το Σ/Ν για τα Μέτρα Πολιτικής για την Απασχόληση. Χαιρετίζω αυτή την ανακοίνωση γιατί δίνει μια σωστή εικόνα της πολυπλοκότητας του προβλήματος και των περισσοτέρων δράσεων που απαιτούνται. Τα περισσότερα από τα ζητήματα που θέτει η ΓΣΣΕ έχουν ήδη αντιμετωπιστεί ή βρίσκονται σε φάση αντιμετώπισης. Άλλωστε βρισκόμαστε σε συνεχή συνεννόηση τόσο με τη ΓΣΣΕ όσο και με τους εργοδοτικούς φορείς για τη μελέτη προτάσεων και ιδεών και την καλύτερη εφαρμογή τους.

Σε πολλά από τα θέματα που τέθηκαν, όπως για παράδειγμα της ανάπτυξης, των κονδυλίων του Β' ΚΠΣ, της επαρκούς προστασίας των ανέργων, των ενεργών πολιτικών απασχόλησης, απάντησα και θ' απαντήσω σε άλλα σημεία της ομιλίας μου. Σε δύο σημεία θέλω μόνο να σταθώ εδώ.

Πρώτα το θέμα των πόρων:

Η κυβέρνηση θα διαθέσει για τους ανθρώπινους πόρους ποσά 1,4 τρις δρχ. ή 17% όλου του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Σ' αυτά πρέπει να προστεθούν και πάνω από 10 ειδικά προγράμματα για πιο εξειδικευμένες δράσεις. Οι επενδύσεις αυτές σε ανθρώπινο κεφάλαιο εκφράζουν μια τεράστια και πρωτοφανή για τα ελληνικά δεδομένα προσπάθεια, μέσα από την οποία προσδοκούμε πολλαπλές επιδιώξεις υπέρ της εργασίας και της απασχόλησης.

Το πρόβλημα σήμερα είναι η ορθολογική διαχείριση των πόρων αυτών, η αποτροπή της κατασπατάλησής τους, κατά το πρότυπο της Νέας Δημοκρατίας, μέχρι το 1993. Οι διαθέσιμοι πόροι είναι σημαντικοί, και η αποτελεσματική αξιοποίησή τους αποτελεί στόχο πρώτης προτεραιότητας. Σ' αυτή την προσπάθεια πρέπει να συγκεντρωθούμε. Πρέπει πριν απ' όλα να αξιοποιήσουμε τους πόρους που έχουμε.

Στη στρατηγική αυτή, η κυβέρνηση είναι ανοικτή σε προτάσεις των φορέων Τ.Α. και άλλων φορέων για προγράμματα κατάρτισης, καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού κλπ. Πρέπει όλοι να δραστηριοποιηθούν, να αναλάβουν ενέργειες, αλλά ενέργειες που θα επιτυγχάνουν το στόχο τους.

Οι πόροι που έχουμε στη διάθεσή μας προς αυτή τη κατεύθυνση είναι τόσοι, ώστε δεν είναι ανάγκη για τη κυβέρνηση να προσφύγει σε πρόσθετες κοινωνικές επιβαρύνσεις, που θα είχαν άλλωστε τούτη τη στιγμή αρνητικές επιπτώσεις.

Όσον αφορά το χρόνο εργασίας:

Το θέμα της Μείωσης του Χρόνου Εργασίας χωρίς μείωση αποδοχών είναι πρόωρο. Πρέπει να εξεταστεί με κάθε λεπτομέρεια για να μην οδηγήσει στα αντίθετα από τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα. Σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία οι όροι ανταγωνισμού μπορούν να μεταβάλλονται όταν και οι ανταγωνίστριες χώρες μεταβάλουν τους όρους ανταγωνισμού τους. Απαιτούνται λοιπόν συμφωνίες, συμφωνίες μεταξύ κοινωνικών εταίρων πέρα από τα σύνορα της χώρας.

Συνήθως η μείωση του χρόνου εργασίας με διατήρηση αμοιβών, αυξάνει το κόστος εργασίας και αυτό οδηγεί σε μείωση της απασχόλησης, εκτός αν συνοδεύεται από μια αισθητή αύξηση της παραγωγικότητας.

Ένας τρόπος για να επιτευχθεί αυτό, είναι να μειωθεί μεν ο χρόνος εργασίας, όχι σε εβδομαδιαία αλλά σε ετήσια βάση και ο εξοικονομούμενος χρόνος να αφιερωθεί σε σύγχρονη κατάρτιση που σχετίζεται άμεσα με τις ανάγκες της επιχείρησης.

Έτσι και η παραγωγικότητα των εργαζομένων θα αυξηθεί, αλλά και θα δημιουργηθεί μια περίοδος που δικαιολογεί νέες προσλήψεις.

Αυτή είναι μια κατεύθυνση την οποία μπορούν να εξετάσουν πιλοτικά εργαζόμενοι και επιχειρήσεις.

γ) Η βελτίωση της λειτουργίας της αγοράς εργασίας

Σε πολλές περιπτώσεις υπάρχει μεν το κατάλληλο εργατικό δυναμικό, υπάρχουν και οι ευκαιρίες απασχόλησης, αλλά δεν αξιοποιούνται, είτε επειδή οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν αυξημένους περιορισμούς ή αυξημένο κόστος στην πρόσληψη του προσωπικού, είτε επειδή οι άνεργοι δεν έχουν την κατάλληλη πληροφόρηση, είτε επειδή μπορεί να έχουν περισσότερα κίνητρα να παραμείνουν στο σύστημα ανεργίας, παρά να δεχτούν μια θέση εργασίας.

Η βελτίωση της ευελιξίας της αγοράς εργασίας γίνεται με την υλοποίηση σειράς επιμέρους ρυθμίσεων που προωθούμε, οι οποίες άμεσα ή έμμεσα επηρεάζουν θετικά την απασχόληση.

Η χαρτογράφηση του εργατικού δυναμικού και των θέσεων απασχόλησης, ο οργανωτικός και λειτουργικός εκσυγχρονισμός του ΟΑΕΔ, οι προγραμματικές συμβάσεις με φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Πανεπιστήμια και ΤΕΙ, οργανώσεις των εργαζόμενων, των εργοδοτών και τα επιμελητήρια, με στόχο τη λειτουργία Γραφείων Προώθησης της Απασχόλησης αποτελούν μερικά από τα κυβερνητικά μέτρα προς την κατεύθυνση αυτή.

δ) Η κοινωνική συμμετοχή στις επιπτώσεις της ανεργίας

Η κυβέρνησή μας θεωρεί ότι η ανεργία έχει σοβαρές διαβρωτικές επιπτώσεις για όλη την κοινωνία και ιδιαίτερα τους νέους και τις πιο αδύναμες κοινωνικές κατηγορίες. Για το λόγο αυτό, δεν αφήσαμε την αγορά να ρυθμίσει ελεύθερα και αδιάκριτα το βιοτικό επίπεδο όσων επλήγησαν από την αναδιάρθρωση και τον ανταγωνισμό. Στεκόμαστε δίπλα στους εργαζόμενους, στο μέτρο που τα όρια αντοχής της οικονομίας το επιτρέπουν, και εξετάζουμε τις δυνατότητες ρυθμίσεων, που κάνουν την κοινωνία συμμετοχή

στις περιπτώσεις στις οποίες προκύπτουν έντονες κοινωνικές ανισορροπίες.

Στην πολιτική μας αυτή, κινηθήκαμε στις εξής κατευθύνσεις:

Πρώτον, σε μεγάλες επιχειρήσεις των οποίων η βιωσιμότητα απειλείται άμεσα, και ανήκουν σε κλάδους με δεδομένη προβληματικότητα σε πολλές χώρες, όπως τα ναυπηγεία, θεσπίσαμε ρυθμίσεις που διασφαλίζουν οφέλη στους εργαζόμενους που αποχωρούν, ώστε να περισωθεί η λειτουργία της επιχείρησης, αλλά και αυτοί να έχουν ευκαιρίες επανένταξης σε άλλες απασχολήσεις.

Δεύτερον, στις ιδιωτικοποιήσεις που πραγματοποιήσαμε, είτε του ΟΤΕ πρόσφατα, είτε προβληματικών μονάδων, όπως τα Ναυπηγεία Σύρου, η Κασάνδρα, τα Ναυπηγεία Σκαραμαγκά και Ελευσίνας, η Ολυμπιακή Αεροπορία και άλλες περιπτώσεις, θεσπίσαμε ρυθμίσεις που λαμβάνουν υπόψη το μέλλον των εργαζόμενων στις επιχειρήσεις αυτές.

Τρίτον, για τις περιοχές σε κρίση, τις φθίνουσες περιοχές και τους θύλακες ανεργίας αναπτύξαμε ειδικές παρεμβάσεις, τόσο στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος Βιομηχανίας, όσο και των Προγραμμάτων Συνεχιζόμενης Κατάρτισης, Καταπολέμησης του Αποκλεισμού από την αγορά εργασίας, στα περιφερειακά προγράμματα, καθώς και με την αύξηση των κινήτρων του αναπτυξιακού νόμου.

Τέταρτον, αυξήσαμε τα επιδόματα ανεργίας, πετύχαμε την κοινοτική επιχορήγηση της πρακτικής άσκησης, προχωρήσαμε σε ριζική διαφοροποίηση των προγραμμάτων Ταχύρρυθμης

Επαγγελματικής Κατάρτισης και προωθήσαμε την αξιοποίηση πιλοτικών δράσεων στα πλαίσια των προγραμμάτων Employment, Adupt, και Leonardo. Διευρύναμε τα προγράμματα για νέους ελεύθερους επαγγελματίες, δίνοντας έμφαση στη συμμετοχή των γυναικών. Το 1994-96 επιχορηγήθηκαν γύρω στα 16.000 άτομα στην κατεύθυνση αυτή.

Ωστόσο, θέλω να επισημάνω, ότι το σύστημα προστασίας των άνεργων δεν πρέπει να συντελεί στην τάση παραμονής στην ανεργία. Πρέπει να μετατραπεί σε ένα Σύστημα Επανεκπαίδευσης στην απασχόληση. Προς την κατεύθυνση αυτή κατατείνουν τα μέτρα που προβλέπει το σχέδιο νόμου που προωθείται για την απασχόληση.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η ελληνική οικονομία αντιμετωπίζει σήμερα τον ισχυρό ανταγωνισμό χωρών και πληθυσμών που διεκδικούν με σκληρούς αγώνες και θυσίες μια βελτίωση του μεριδίου τους στην παγκόσμια παραγωγή πλούτου και αγαθών. Στην πίεση αυτή δεν θα ανταπεξέλθουμε με εφησυχασμό ή με την εμμονή σε δόγματα και ιδεολογικές ακαμψίες.

Πρέπει να πολεμήσουμε με τα κατάλληλα για κάθε συγκεκριμένη περίπτωση εργαλεία. Πρέπει να μπορούμε να εγκαταλείψουμε τρόπους σκέψης, αλλά και να προχωράμε σε νέες στρατηγικές, όταν τα δεδομένα αλλάζουν. Γνώμονας της κυβερνητικής πολιτικής στην πορεία αυτή είναι τα συμφέροντα των εργαζόμενων η προοπτική της ανάπτυξης. Τα συμφέροντα αυτά είναι εθνικά συμφέροντα.

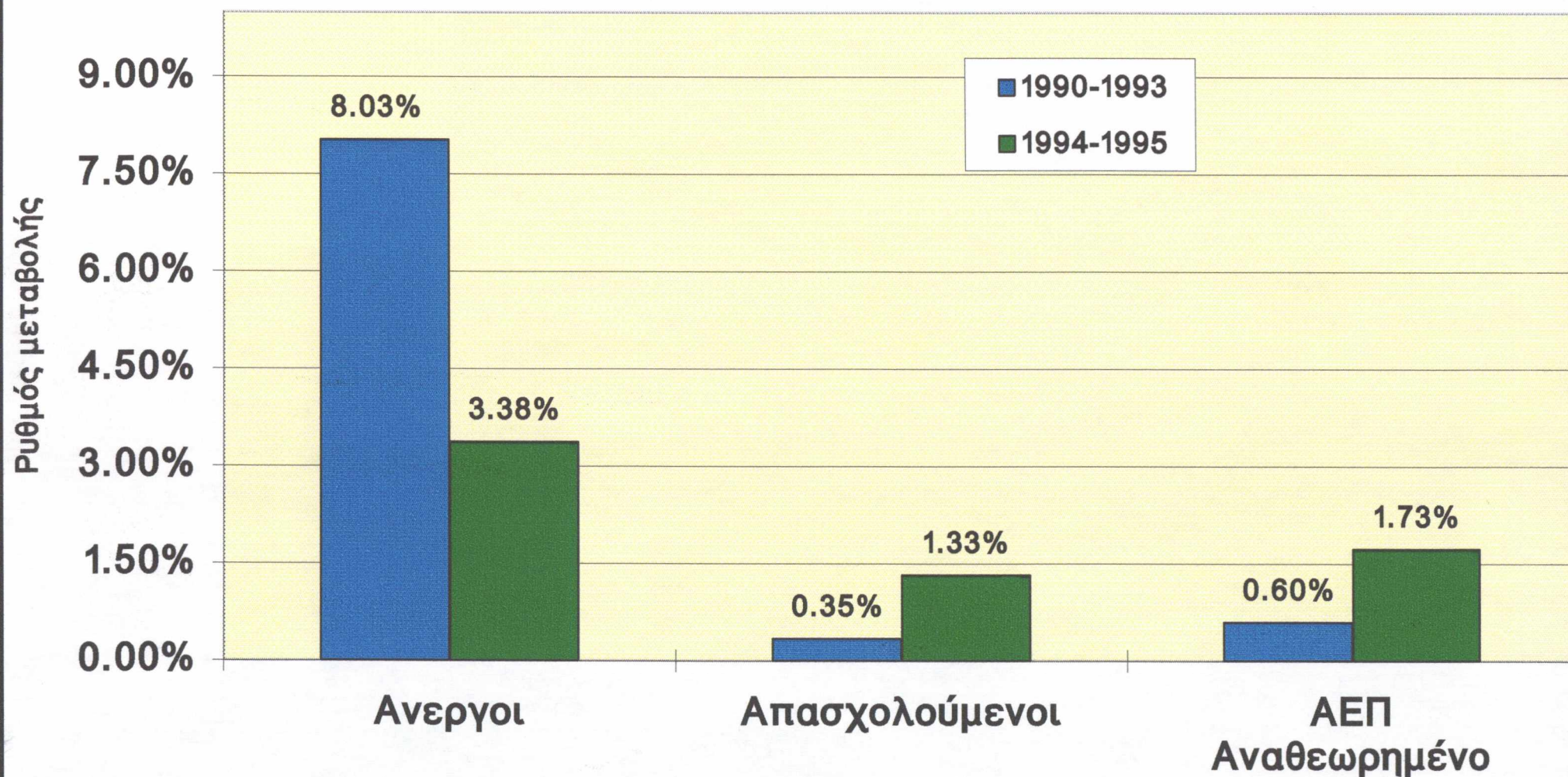
Ο αγώνας αυτός έχει διλήμματα, έχει κόστος, έχει αβεβαιότητες. Όμως είναι μονόδρομος. Για μας η έννοια της ανάπτυξης είναι συνυφασμένη με την έννοια της απασχόλησης, τη συρρίκνωση της

ανεργίας σε χαμηλά επίπεδα, και την άνοδο του βιοτικού επιπέδου των εργαζόμενων. Πολιτική μας δεν είναι να δημιουργήσουμε θέσεις εργασίας με τη μείωση των μισθών και τη δημιουργία μιας νέας κατηγορίας "φτωχών εργαζόμενων" που θα αντικαταστήσουν τους σημερινούς άνεργους.

Ο αγώνας ενάντια στην ανεργία είναι σκληρός, όπως δείχνει και η εμπειρία των άλλων ευρωπαϊκών χωρών. Βρισκόμαστε αντιμέτωποι με πιέσεις για την αναμόρφωση εργασιακών σχέσεων και κοινωνικών ισορροπιών που αποτέλεσαν την ιδιαιτερότητα των ευρωπαϊκών χωρών απέναντι σε άλλες χώρες με διαφορετικές κοινωνικές αξίες και αντιλήψεις.

Η επιτυχία, όμως, δεν θα επιτευχθεί με την αρτηριοσκληρωτική εμμονή σε σχήματα που εξυπηρέτησαν τις απαιτήσεις ανάπτυξης προγενέστερων δεκαετιών. Ούτε με την άκριτη αποδοχή νεοφιλελεύθερων λύσεων. Σε μια φάση, όπου έτοιμες λύσεις δεν υπάρχουν, και στην οποία αναζητούνται νέα σχήματα οργάνωσης της παραγωγής και της απασχόλησης, πρέπει να είμαστε ανοικτοί και ευέλικτοι σε λύσεις που να ανταποκρίνονται στη δική μας πραγματικότητα, στις δικές μας ανάγκες και προτεραιότητες. Λύσεις όμως, που ταυτόχρονα θα προωθούν την αναπτυξιακή διαδικασία της χώρας, θα διασφαλίζουν την κοινωνική συνοχή και θα επιτρέπουν στην Ελλάδα να συμμετάσχει στις εξελίξεις που διαμορφώνονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το κοινωνικό κράτος που επιδιώκουμε, είναι αποφασιστικό εργαλείο συστράτευσης όλων, όταν αναπτυξιακή διαδικασία και στις προκλήσεις του αιώνα που ανατέλλει. Η Ελλάδα που θέλουμε, προσδοκούμε και οραματιζόμαστε απαιτεί να αντιστρατευθούμε παραδοσιακές λογικές, να αναζητήσουμε το νέο, να δημιουργήσουμε την ισχυρή κοινωνία. Προς αυτή την κατεύθυνση θα συνεχίσουμε να εργαζόμαστε.

**Μέσος ρυθμός μεταβολής ανέργων, απασχολούμενων και
ΑΕΠ (Αναθεωρημένο, τιμές '88)**

Πίνακας από κ. Τ. Γιωρίτση
δεν έχει δοθεί γιατί επι-
πρωτοτυπία) δεν υπάρχει διαφορά
μεταξύ των μετρήσεων
